TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto

LAUSUNTO

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV(at)eduskunta.fi

Päiväys/Datum
13.5.2025

Dnro/Dnr
TRAFICOM/243997/03.03.01/2025

Viite/Referens
VNS 2/2025 vp

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto Valtioneuvoston selontekoon julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029

Viraston toimintamenomomentti

Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenomomentti 31.01.02 on valtion talousarviossa nettobudjetoitu. Viraston toimintamenomomentin määräraha on kehyskaudella 2026-2029 noin 89 miljoonaa euroa, joka vastaa noin 40 % viraston toiminnan rahoituksesta. Momentille kertyvät bruttotulot ovat noin 136 miljoonaa euroa. Nämä tulot ovat lähinnä maksullisen toiminnan tuottoja, mm. ajokorteista, tutkinnoista, luvista, rekisteröinneistä ja pätevyyksistä.

Osana julkisen talouden kehysvalmistelua vuosille 2026-2029 virasto on esittänyt lisärahoitustarpeita kehyskaudelle vuosittain noin 11 miljoonalla eurolla viraston laajentuneisiin tehtäviin. Tekoäly- ja EU:n datasäädöstehtäviin rahoitustarve on noin 4 miljoonaa euroa. Kyberturvallisuuden osalta tarve on noin 7 miljoonaa euroa mm. seuraaviin kohteisiin: Kansallisen havainnointikyvyn (HAVARO) turvaaminen, keskitettyjen kyberturvallisuuspalvelujen kehittäminen ja tuottaminen, kyberkestävyyssäädöksen (CRA) sujuva ja tehokas toimeenpano, kyberturvallisuuden tilannekuvan kehittäminen sekä tietojärjestelmien, palveluiden ja turvallisuuskriittisten tuotteiden arviointitoiminnan kehittäminen. Näihin tehtäviin ei ole kehyksissä osoitettu lainkaan lisärahoitusta.

Sen sijaan jo vuoden 2025 talousarvioon sisällytetty yhteensä 2 miljoonan euron lisärahoitus Hyökkäyspinnan kartoituspalvelun (HYÖKY) ja kevennetyn HAVARO-palvelun tuottamiseen on otettu huomioon myös kehyskaudelle lisäyksenä, mistä virasto esittää kiitoksensa.

Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenoihin on julkisen talouden kehyksissä vuosille 2026-2029 osoitettu tuottavuustoimenpiteinä noin 14 miljoonaa euroa vuosittaista vähennystä. Tämä on 14 % viraston budjettirahoitteisten toimintamenojen kokonaisuudesta. Hallituksen puoliväliriihessä päätettyjen lisäsäästöjen kohdentumisesta ei ole vielä päätetty, ja näiden vaikutus Traficomin toimintaan on vielä tarkentumatta.

Viraston tulo- ja avustusmomentit

Osana toimintaansa virasto kerää valtiolle myös veronluonteisia valvontamaksuja, joista kertyy valtiolle maksutuottoja noin 24 miljoonaa euroa. Lentoliikenteen ja katsastustoiminnan valvontamaksuun ja tietoyhteiskuntamaksuun, televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksuun, postitoiminnan valvontamaksuun sekä varmennemaksuun liittyvät viraston tehtävät rahoitetaan tuloja vastaavalla toimintamenomäärärahan osuudella, joka muodostaa merkittävän osan, neljäsosan, viraston koko talousarviorahoituksesta.

Kehyksessä olevat tuottavuusleikkaukset on kohdistettu myös tähän valvontamaksujen erään. Viraston toiminnan viranomaistehtävien turvaamisen kannalta olisi välttämätöntä, että toimintamenomäärärahan mitoitukseen ei tältä osin tehtäisi tuottavuusvähennyksiä, jotta valvontatoiminta voitaisiin säilyttää tarvittavalla tasolla.

Liikenne- ja viestintävirasto hoitaa myös useita valtionavustus- ja tukitehtäviä. Tällaisia valtionavustuksia ja tukia ovat muun muassa avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin, meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen, kävelyn ja pyöräilyn edistämisen sekä kuntien joukkoliikennehankkeiden avustukset, avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin sekä julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen. Osana aluehallinnon uudistusta virastolle siirtyy vuoden 2026 alussa uusia joukkoliikenteen tehtäviä, joita vastaava rahoitussiirto, noin 2,3 miljoonaa euroa, on esitetty kehyksissä siirtymänä TEM:n toimintamenomomentilta.

Liikenne- ja viestintävirasto hoitaa myös valtion televisio- ja radiorahaston hallinnointia ja kirjanpitoa sekä toteuttaa määrärahasiirrot talousarviosta rahastoon ja tilittää varat Yleisradio Oy:lle. Määrärahasiirtoihin tarkoitettu määräraha on kehyksissä noin 594 miljoonaa euroa.

Tuottavuusohjelman ja toimintamenoleikkausten vaikutukset toimintaan

Liikenne- ja viestintävirasto on uudistanut strategiaansa ja käynnistänyt toimenpidesuunnittelun toimintansa sopeuttamiseksi tuottavuusohjelman ja toimintamenoleikkausten mukaiseen alenevaan rahoitustasoon. Viraston tulee kyetä varmistamaan toimintaedellytyksensä tulevaisuudessakin.

Tuottavuusohjelman edellyttämien toimenpiteiden suunnitelma sisältää toimenpiteitä mm. digitalisaation edistämiseen, tietojärjestelmäkehitykseen, tekoälyn hyödyntämiseen ja automaatioon liittyen. Digitalisaation edistäminen sisältää toimenpiteitä mm. paperisten lomakkeiden ja paperisen postin määrän merkittävään vähentämiseen. Automaation avulla pyritään puolestaan tehostamaan prosesseja ja toimintaa. Myös hankintojen ja toimittajahallinnan kehittämisen avulla tavoitellaan pysyviä säästöjä. Lisäksi tulee arvioida kriittisesti viraston tarjoamien palveluiden laajuutta ja toteutusta.

Toimitilakustannusten osalta virasto on jo aiempina vuosina saanut toteutetuksi merkittäviä säästötoimia toimitilahankkeilla kiinteistö- ja vuokrakuluihin. Toimitilakustannuksia on saatu vähennettyä 7 miljoonasta eurosta 5 miljoonaan euroon, säästön ollessa 2 miljoonaa euroa vuodessa, eli 28 % vuosisäästöä. Myös toimitilakustannusten osalta virasto pyrkii hakemaan lisää säästöjä, mutta toisaalta viraston turvallisuustehtävien kasvun myötä toimintaan liittyvien suojatilojen tarpeen nähdään lisäävän painetta toimitilakustannusten kasvuun.

Toimintamenokehyksen pienentyessä virastolle on merkittävä haaste ottaa haltuun uusia tehtäviä, joita virastolle on jo osoitettu ja joita virastolle ennakoidaan tulevan edelleen lisää sekä kansallisesta että kansainvälisestä sääntelystä.

Toimintamenoleikkaus rajoittaa viraston edellytyksiä hoitaa kaikkia aiempia tehtäviään ja vastaanottaa uusia tehtäviä. Toimintamenoleikkaukset tarkoittavat merkittävää säästötarvetta viraston budjettirahoitteiselle toiminnalle. Virastossa joudutaan arvioimaan, miten tehtäviä hoidetaan, mistä tehtävistä voidaan luopua ja mitä tehtäviä voidaan hoitaa aiempaa kevyemmin.

Lopuksi

Lopuksi Liikenne- ja viestintävirasto kiittää saamastaan rahoituksesta, mutta kiinnittää huomiota siihen, että viraston budjettirahoitteinen toimintamenokehys pienentyy tuottavuussäästöjen takia noin 14 % aiempaan verrattuna, eikä kehykseen esitettyihin lisämäärärahaesityksiin ole saatu lainkaan rahoitusta.

Virastolla on laaja toimiala, ja siinä tapahtuvat toimintaympäristön muutokset sekä liikenteen että viestinnän yhteyksissä ja toimintaedellytyksissä voivat muuttua nopeastikin. Virasto omalta osaltaan vastaa liikenteen ja viestinnän sektorilla yhteiskunnan varautumisen ja toimintakyvyn varmistamisesta. Näin ollen on tärkeä varmistaa kriittisten tehtävien riittävä resurssointi, mm. NIS2-direktiivistä aiheutuviin tehtäviin.

Virasto painottaa, että kyberturvallisuuskeskuksen toiminta on budjettirahoitteista. Siten säästöt kohdistuvat myös sen toimintaan, mikä väistämättä heikentää kansallista kyberturvallisuutta.

Virasto toteaa myös, että virasto on ottanut haltuun useita uusia tehtäväkokonaisuuksia nykyisen henkilöstön ja resurssoinnin puitteissa laajentamalla olemassa olevan henkilöstön tehtävänkuvia sekä kohdentamalla mahdollisuuksien mukaan henkilöstön luonnollisen poistuman puitteissa tehtäviä rekrytointeja. Tehtäviä on otettu haltuun kymmenien htv-resurssitarpeiden edestä ja saatu tehtävät vietyä osaksi viraston olemassa olevaa tekemistä.

Virasto toteaa vielä lopuksi, että tuottavuussäästöjen aiheuttamat kehysleikkaukset ja samanaikainen uusien tehtäväkokonaisuuksien lisääntyminen aiheuttavat viraston toimintaan erittäin merkittäviä haasteita.

Sirpa Korhonen
Talousjohtaja
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom